

РОЛЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ

В умовах трансформаційних змін системи вищої освіти все більшого значення набуває позааудиторна робота зі студентами. Дана діяльність має вже не тільки виховне значення, а й тісно пов'язана із навчальним процесом, отже відіграє особливу роль в процесі професійного становлення та формування відповідних компетенцій у майбутніх фахівців.

Проблематику позааудиторної роботи в своїх наукових працях розглядали такі науковці як О. Гаврилюк, Л. Заремба, Н. Козліковська, І. Ляшенко І. Репко, О. Смалько, Л. Смерчак С. Шашенко та інші. Проте роль науково-педагогічних працівників у позааудиторній роботі зі студентами є недостатньо дослідженою.

На думку О. Гаврилюк, зміст позааудиторної роботи закладу вищої освіти (ЗВО) визначається відповідно до мети, завдань та особливостей виховного процесу або конкретної навчальної групи, а також з урахуванням особливостей і перспектив соціально-політичного й економічного розвитку країни [1].

Науковець Н. Козіковська «позааудиторну роботу» розглядає як професійно та соціально спрямовану активність студентів. До першої відноситься діяльність у наукових гуртках, дослідницьких проектах, наукових конференціях, олімпіадах. Вона носить фаховий характер, об'єднує студентів подібних спеціальностей, здійснюється під керівництвом і контролем викладачів. Науковець зазначає, що позааудиторна робота другої категорії носить більш загальний виховний характер, може об'єднувати представників різних спеціальностей [2].

Як зазначає О. Смалько, позааудиторна виховна робота у ЗВО передбачає реалізацію системи заходів, спрямованих на виховання високорозвиненої особистості майбутнього фахівця зі сформованою особистісною моральною культурою, творчим мисленням, відповідальністю, різнобічними інтересами і настійними прагненнями їх задоволення (особистісний аспект) та дієвою конкурентоспроможністю (професійний аспект). При цьому позааудиторна виховна робота буде ефективною, якщо чітко окреслено мету та її завдання, визначено зміст, оптимально підбрано методи, засоби, форми реалізації цього змісту та здійснюється з дотриманням принципів виховання [4].

На думку Л. Смерчак, результативність позааудиторної роботи забезпечується навчально-методичним забезпеченням, узгодженою діяльністю професорсько-викладацького складу, системою контролю за науково дослідницькою діяльністю студентів, раціональним

плануванням та нормуванням самостійної роботи, відповідністю індивідуальних завдань змістовій насиченості навчальних дисциплін циклу професійно практичної підготовки [5, 64]. У визначенні особливостей організації позааудиторної самостійної роботи науковець наголошує про те, що викладач має цілеспрямовано впливати на формування інтересів студентів, створювати відповідну атмосферу спілкування, сприяти формуванню інформаційної культури, впливати на мотиваційну, емоційно вольову сферу студентів [5].

Тобто, не дивлячись на різні підходи до розуміння поняття «позааудиторної роботи» та її значення у навчально-виховному процесі, більшість науковців наголошують на визначальній ролі в процесі організації позааудиторної роботи зі студентами в умовах ЗВО науково-педагогічних працівників.

Якісна та професійна організація позааудиторної роботи, на нашу думку, є запорукою її ефективного впливу на процес професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців. При цьому необхідно зберігати баланс між самостійною, творчою позааудиторною діяльністю студентів та запланованими, узгодженими з навчальним планом заходами, що сприятимуть формуванню професійної компетентності, надпрофесійних гнучких навиків (soft skills) та емоційного інтелекту.

Науковець І. Репко наголошує, що викладачам, слід пам'ятати про поняття «самореалізації». В педагогіці це поняття визначається як одна з цілей педагогічного процесу і полягає в допомозі особистості здійснити свої позитивні можливості, розкрити задатки і здібності. Самореалізація є результатом виховання особистості. Проблема самореалізації особистості у ЗВО розглядається в контексті проблем професійного самовдосконалення, самовиховання, самовизначення, самоосвіти тощо [Репко І.П., 186]. Таким чином, керівник позааудиторної роботи має пам'ятати про баланс між виконанням запланованих завдань і можливістю самореалізації студентів.

Виходячи із усього вищезазначеного пропонуємо наступні ролі, які може виконувати науково-педагогічний працівник в процесі позааудиторної роботи зі студентами:

- Супервізор – відповідальний за продуктивність діяльності студентського об'єднання. Така роль особливо актуальна в процесі діяльності творчих гуртків та клубів, таких як гурток танців чи співу. Студенти можуть самі бути керівниками таких об'єднань, проте викладач може сприяти їхній ефективній діяльності (допомога в розробленні графіку роботи, виступів, організації творчого процесу);
- Куратор – супроводжуючий діяльності студентського об'єднання. Куратор допомагає в загальній організації діяльності, плануванні, координації реалізації заходів;
- Фасилітатор – проведення нарад, зборів, тренінгових занять

для учасників об'єднань;

- Медіатор – посередник у разі виникнення конфліктних ситуацій між учасниками студентського об'єднання, між студентами та іншими представниками навчально-виховного процесу;

- Порадник – в процесі діяльності студентських об'єднань можуть виникати складні ситуації, викладач може виступити в ролі порадника щодо виходу із даних ситуацій.

Таким чином, науково-педагогічні працівники, які здійснюють організацію позааудиторної роботи студентів, можуть виконувати вищеперераховані ролі, що сприятиме підвищенню якості даної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилюк О. О. Організація позааудиторної виховної роботи з формування комунікативної культури майбутніх учителів (на матеріалі курсу «Іноземна мова, професійно спрямована») // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, Випуск 2. Педагогічні науки 2013.

2. Козліковська Н.Я. Позааудиторна робота як складова вищої школи / http://www.vmurol.com.ua/upload/Naukovo_doslidna%20robota/Elektronni_vidannya/Act_problemi/2008/2/39.pdf

3. Репко І. П. Позааудиторна робота ВНЗ як шлях самореалізації студентів. Наукові записки кафедри педагогіки Випуск XXXIII Харків – 2013. – С. 180-186.

4. Смалько О. Позааудиторна виховна робота як чинник професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 8, 2014. – С. 76-80 <http://esnir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/6766/1/17.pdf>

5. Смеречак Л. Позааудиторна самостійна робота у системі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів Молодь і ринок №12 (83), 2011. – С. 63-65

6. Kholiavko N. Financial issues in higher education sector of Ukraine under conditions of information economy formation // Innovative economics and management». – 2017. – №3. – P. 56-61.